

Dubravka Botica

ISTRAŽIVAČKI ZNANSTVENI PROJEKT

Modeli naručiteljstva. Naručitelji, umjetnici i publika u Zagrebu u 17. i dugom 18. stoljeću

Patterns of Patronage. Commissioners, Artists
and Public in Zagreb in 17th and long 18th century,
HRZZ IP-2022-10-3190

AKRONIM: MODENAR

TRAJANJE: 18. prosinca 2023. – 17. prosinca 2027.

VODITELJICA: prof. dr. sc. Dubravka Botica

SURADNICI: izv. prof. dr. sc. Josipa Alviž, dr. sc. Petra Batelja Majić,
prof. dr. sc. Sanja Cvetnić, doc. dr. sc. Valentina Janković Barbarić,
prof. dr. sc. Matej Klemenčič, viša asistentica dr. sc. Zeynep Oğuz,
dr. sc. Petar Puhmajer, izv. prof. dr. sc. Danko Šourek
i viša asistentica dr. sc. Maja Žvorc

SLUŽBENA MREŽNA STRANICA: <https://modenar.ffzg.unizg.hr/>

CroRIS: <https://www.croris.hr/projekti/projekt/9347>

Krajem 2023. na Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu započela je provedba četverogodišnjeg znanstveno-istraživačkog projekta *Modeli naručiteljstva. Naručitelji, umjetnici i publika u Zagrebu u 17. i dugom 18. stoljeću*, koji financira Hrvatska zaklada za znanost. U fokusu je projekta razdoblje od početka 17. stoljeća do prvih desetljeća 19. stoljeća, u kojem Zagreb postaje umjetničko i kulturno središte, gustom mrežom različitih utjecaja i odnosa povezano sa susjednim regijama srednjoeuropskoga kulturnog prostora. Cilj je projekta novim pristupom temi naručiteljstva istražiti široki raspon različitih oblika naručiteljske prakse u društvenom i kulturnom kontekstu njihova nastanka. Naručiteljstvo razmatramo kao dinamičan proces razmjene, transfera, umrežavanja, međuovisnosti i međudjelovanja umjetnika i naručitelja (Metzlers Lexikon Kunstwissenschaft, 2011.) koji oblikuju umjetnički i kulturni identitet srednjoeuropskog prostora. Korpus su istraživanja umjetnička djela koja su mjestom nastanka, narudžbe, porijekla umjetnika ili naručitelja povezana sa Zagrebom. Posebna pažnja usmjerena je na heterogenu strukturu umjetnika i naručitelja, od pojedinaca iz redova društvenih elita, preko skupina (crkveni redovi) do uloge različitih jezičnih/nacionalnih zajednica. Nove spoznaje o djelima, umjetnicima i naručiteljima proširit će dosadašnje pristupe u istraživanju nacionalne baštine, kao što su paradigma o odnosu centra i periferije i isključivo nacionalni diskurs. Zagreb je bio više-

jezična/višenacionalna sredina u kojoj su entiteti u stalnom dinamičnom procesu razmjene, a najvažnije grupe naručitelja bile su nadnacionalne odnosno višenacionalne, što se reflektira i u naručiteljskoj djelatnosti i umjetničkoj produkciji. U drugoj godini na međunarodnom natječaju na mjesto poslijedoktoranda izabrana je viša asistentica dr. sc. Zeynep Oğuz, koja istražuje recepciju Hrvatske i Zagreba u osmanskim izvorima. Rezultati istraživanja, osim u znanstvenim publikacijama, bit će pohranjeni u bazi podataka koja će biti dostupna znanstvenoj zajednici nakon dovršetka projekta.

Tijekom prve godine rada suradnici su provodili istraživanja arhivske i bibliotečne građe u domaćim i stranim institucijama, a druge je godine fokus na istraživanju komparativnog materijala. Izlaganjima su sudjelovali na više od 15 uglavnom međunarodnih skupova u inozemstvu (Slovenija, Austrija, Slovačka) te je objavljeno ili u postupku objavljivanja desetak radova u časopisima indeksiranim u bazi Scopus. Objavljena je i jedna autorska znanstvena monografija autorice Dubravke Botica *Urbem Zagrabiensem Adventus. Svečanosti povodom posjeta cara Franje I. Zagrebu 1818. godine*, Zagreb: Srednja Europa (2025.), a do kraja godine planirana je objava monografije autora Petra Puhmajera u suautorstvu s Bernardom Ratančić, *Palača Pongratz – povijest arhitektonskog sklopa u Visokoj 2*.

U sljedeće dvije godine projekta predviđena je još jedna monografija o oltarima u Zagrebačkoj katedrali, provođenje terenskih istraživanja, kao i istraživanje i virtualna

rekonstrukcija nestalih djela, rad na bazi podataka te mapiranje naručiteljske djelatnosti. U zadnjoj godini organizirat će se međunarodni znanstveni skup *Commissioners, Artists and Public in the Cities in Central Europe (16th – mid 19th cent.)* u suradnji sa *Society for 18th century Studies in Sout East Europe*, SOGI8 sa Sveučilišta Karl Franzens u Grazu. Predviđena je publikacija zbornika radova sa skupa na engleskom jeziku u izdanju FF Pressa.

Rezultati istraživanja predstavljani su i široj javnosti. Tijekom 2025. u suorganizaciji s Muzejom grada Zagreba realiziran je ciklus javnih predavanja *O umjetničkoj baštini i naručiteljima u 17. i 18. stoljeću u Zagrebu* (<https://modenar.ffzg.unizg.hr/mgz/>). Predavanja su bila iznimno dobro posjećena te predstavljena u medijima. ✕